

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Leodivm Ecclesiae Cathedralis

Rausinus, Stephanus

Namvrçi, 1639

Capvt Decimvm Qvintvm. De Custodia Ciuitatis & eiusdem Clauibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11818

CAPVT DECIMVM-QVINTVM.

De Custodia Ciuitatis & eiusdem Clauibus.

STupeo dum in Historicis lego quod nascentibus momentoque ardentibus per infælix Belgium (hæresi facem vibrante, ignemque subponente) seditiombus, Magistratus Ciuicus Leodiensis, vulgare prouerbiū æmulatus, Bonum esse in aqua turbida piscari, in clauēs portarū Ciuitatis inuolauerit. Anno siquidem 1566 die Septembris vigesima tertia in Concilio Ciuitatis primū actum fuit & conclusum, Portarū Ciuitatis clauēs, quæ alioquin antea apud Principem, & eo absente apud Ecclesiæ Cathedralis Decanum afferuari consueuerant, penès Consules remanere oportere, donec de iure suo quod ad eas prætendit Præsul docuisset: inde nata de custodia Clauium controuersia, quæ in hodiernum vsque diem durat. Siccine eo præcipuè tempore, quo potius ad restinguendum vicinum incendium accurrere oportuisset, aut alienis saltem sapere periculis, lubuit similem ludum ludere & suo Principi medias inter finitimorum vndequaue turbas mirè sollicito, iura sua eripere? Crimen tanto detestabilius, quanto atrocius est, compendium ex aliena calamitate sectari, & naufragij tempore merces & farcinas viatorum deprædari, quàm tranquillo mari furtum admittere. Certè rerum naufragarum subtractores, aut etiam eiectarum in tempestate detentores Iustinianus

bonorum omnium proſcriptione plectit, quæ in cæte-
ros fures, aut prædones pœna ceſſat. At vnde iſta iuris
noui vaſtrities, & inauditæ norma præxeos, tollere Prin-
cipi claves, adiecto decreto remanſuras apud Conſules
quamdiu is non probauerit ſuas eſſe? Sileant poſthac
ingenioſæ priſcorum ſubtilitates, quæ ad belli indicendi
iuſtitiam, & ad præmittendum rebus repetundis Fæcia-
lem, ſeu veriùs ad fucum alicuius coloris iuſtitia, ali-
quando ſunt excogitata. Tullus Attius Volſcorum Dux
vt videretur laceſſitus, non vltro bellum Romanis infer-
re, dum magna Volſcorum multitudo ſpectandorum
Iudorum gratia Romam conueniſſet, Conſules monuit
conſpiraffe Volſcos & ſubitò aliquid hoſtile molituros:
cuius authoritate ex relatu Conſulum motus Senatus
decreuit vt ante noctem Volſci omnes vrbe excede-
rent; qui ea contumelia irritati, & verſuti Ducis men-
dacio circumuenti, bellum priores indixere. Spurius
Poſthumius Romanus Conſul cum exercitu ad Furculas
Caudinas à Samnitibus ſuperatus & ſub iugum miſſus,
& ne populus Romanus pace Caudina teneretur pro-
prio conſilio Samnitibus per Fæcialem traditus, ipſius
Fœcialis dedentis femur ad Pontij Samnitum Impera-
toris tribunal, genu magna vi perculit, clara voce incla-
mans ſe Samnitum ciuem eſſe, deditioe ſcilicet fa-
ctum, illum Legatum Fæcialem à ſe contra ius gentium
violatum, eò iuſtius bellum Romanos geſturos. Si bonæ
Larvæ, aut Lauernæ placet, promptior certiorq; multò
eſt diſciplina & doctrina, ius ſibi ipſi manu dicere, poſ-
ſeſſorem de iure & poſſeſſione deturbare, & deturbato
legem dicere, vt doceat ablatam rem fuiſſe ſuam, & ad

se spectasse! Euentus interim ausis temerariis adfuit; nam ab eo die clauēs omnium portarum Ciuitatis sunt penēs Consules, qui quos voluerint, admittere & excludere queant pro arbitrio, si parū sincerè versentur. Remansit nihilominus mos petendi quotidie signum & Tesseram à Principe dum præsens est, & in illius absentia à Cathedralis Ecclesiæ Decano. Quod non obstante Clauium vsurpatione, argumentum est perpetuum, Iuris Summi Principis in Ciuitatem. Nam scriptorum omnium consensu datio tesseræ & signi refertur inter Imperij notas. Tam Pace, quam bello, libera Republica Consules, aut qui potestate Consulari fungebantur; à Julio Cæsare Principes, signum dabant. Nero, quem primo quinquennio dicitur bonum fuisse Principem, primo Imperij die dicitur (apud Suetonium) signum dedisse excubanti Tribuno *Optimam matrem*. Et Cassius Chærea Tribunus cohortis Prætoris ideo è primariis fuisse coniurationis aduersus Caium Caligulam, quod signum petenti, nunc Priapum, nunc Venerem daret. Et quod Claudius Cæsar quoties hostem vel insidiatorem vltus esset, excubitori Tribuno signum de more petenti non temere aliud daret, quam Homeri versum. Quodque defuncto Augusto statim Tiberius, quamquam verbis Principatum abnuens signum Prætoris cohortibus vt Imperator dederit, Tacitus non tacet. Nec Ælius Spartianus vltima Seueri Imperatoris morientis verba, Turbatam Rempublicam accepi, pacatana relinquo senex & pedibus æger; firmum Imperium Antoninis meis relinquens, si boni erunt, imbecillum si mali: Quo dicto iussit signum Tribuno dari *Laboremus*.

Ea sint in Pace exempla. In bello sunt. Scipionem apud
 Liuium militibus seditiosis exprobrare, quod ab Albio &
 Atrio authoribus seditionis ipso absente & ad suæ mor-
 tis rumorem, signum sit petitum. Dionem notare quod
 ab Agrippa Augusti genero & collega, per quem sælici-
 ter belligerauerit, signum pariter daretur. Acceptum
 porrò Tribunus signum, edebat Tesserario, viro ad hoc
 deputato, qui traditam tesseram, seu tabellam latius-
 culam, vbi inscriptum erat signum, proximi manipuli
 Duci consignabat, & hic consequenti, atque ita per or-
 dinem donec ad primos manipulos esset peruentum:
 manè autem nouissimus ad Tribunum referebat qui ab
 Imperatore aut Duce signum pridie acceperat, cuius
 erat dispicere, num à quoquam circa tesseram vigiliae
 fuisset erratum. Ad eosdem Imperatores aut Duces, vel
 eos quibus commisissent, Clauium cura pertinebat.
 Hinc Martianus de re militari, Officium Tribunorum
 est, vel eorum qui exercitui præsumt, milites in castris
 continere, ad exercitationem producere, Claues por-
 tarum suscipere, vigiliis interdum circuire. Custodia
 Urbis Romæ ad Principes, dum Roma sub Principibus
 incepit esse, pertinuit. Paulus de officio Præfecti vigi-
 lum differens, sat clarè expressit. Apud vetustiores (il-
 lius est oratio) incendiis arcendis Triumviri præerant,
 qui ab eò quod excubias agebant, nocturni dicti sunt.
 Interueniebant nonnunquam Ædiles & Tribuni
 plebis. Erat autem familia publica circa portas & muros
 disposita, quæ inde si opus esset euocabatur. Fuerant
 & priuatae familiæ, quæ incendia vel mercede vel gra-
 tia extinguerent: deinde Diuus Augustus maluit per se
 huic

huic rei consuli. Nam salutem Reipublicæ tueri nulli magis credidit conuenire, nec alium sufficere ei rei quàm Cæsarem. Itaque septem cohortes oportunis locis constituit vt binas regiones vrbis vnaquæque cohors tueretur, præpositis eis Tribunis, & super omnes spectabili viro, qui Præfectus vigilum appellatur. Custodiam Ciuitatis esse de iuribus Principis, Leodiensibus inficias euntibus, inanimata loquuntur, quotidianus omnium manu tritus liber, & Pacta in eo contenta. In titulo de iure Prætoris, Singulariter ad Prætorem spectat constituere duodecim Apparitores per Ciuitatem telis & bipennibus armatos noctu & interdium incedentes ad Custodiam Ciuitatis. Arbitrorum hinc inde Deputatorum sententia, aliter Pax de Floenne 1330 die prima Iunij, articulo quarto determinat, Vltius dicimus & pronuntiamus, Ciuitatensibus incumbere, Apparitores & Custodes quos Ciuitati Custodiendæ deputant, amouere, in quantum iam non amouerint: quodque Prætor Principis imposterum prædictam Ciuitatem custodiet iuxta antiquam consuetudinem. Ordinatio Principis Ioannis de Bauaria 1416, tertio & decimo articulo in hæc verba sancit, Insuper statuimus quod Nos, Prætor & Scabini nostræ Ciuitatis, & Consiliarij tredecim (quos per decimum septimum articulum ibidem Princeps suæ electioni reseruatos deputat ærarij publici Thesaurarios) quotannis designabunt per singulos sex vicos Ciuitatis quaternos probos viros, qui de vigiliis & excubiis diurnis nocturnisque quoties expedire videbitur, ordinent: prout & ad custodiendum claues portarum Ciuitatis in modum sequentem. Vide-

masup

licet

licet ad cuiuslibet portæ Custodelam deputetur vir probus idoneus & prudens, cui legitimum & competens salarium sumptu nostræ Ciuitatis assignabitur. Sub quo salario iusiurandum coram dictis nostris Prætoribus, Scabinis & Tredecimviris præstabit bonæ & fidelis custodiæ adhibendæ, quodque dietim declinante in vesperam die ad horam pro ratione temporum anni præscribendam portam rite claudet, sera & pessulis obductis in præsentia binorum vicinorum, & ad statim claves reponet in manū vnus Quatuorvirum per Nos, Locumtenentem nostrum, aut Scabinos & Tredecimviros denominandi; qui quidem denominandus per Trimestre idonei oneris subibit. E cuius potestate in singulos dies matutina hora secundum anni tempora Portarius Claves petet, portam reserabit, & munus suum impigrè fideliterque obibit. Quisquis verò Portarium ratione officij facto aut verbo læserit, duplicatâ multâ eidem sit obnoxius. Clausula ex magno Ciuitatis Recordio anni 1430 extracta quartum articulum Pacis de Floenne præfatum comprehendit verbis non immutatis, Insuper dicimus & pronuntiamus amouendos à Custodia Ciuitatis eos custodes quos Ciuitatenses imposuerant, nisi iam sint amoti, & de iuribus Prætoris esse, ex more prisco, Ciuitatem in futurum custodire. Pauli Secundi Pontificis sententia decimo die Ianuarij 1465 lata discretim declarat, Nullum penitùs ius ad Portarum Ciuitatis Clausuras (sunt ipsa verba) Ciuitati Leodiensi competere. Vtcunque impetuosi fluminis instar littora allidentis & sensim præmordentis Ciuitas progressu temporis in omnem intèta occasionem, huic iuri non minus quam

quàm plerisque alijs sit ab inde iterum insidiata, & aliquid anno 1532 decerpisset; tamen Scabinale Tribunal per Consules illius anni & nonnullos è triginta duabus Tribubus interrogatum, attestationem, vulgo Recordium, desuper in hæc verba annuit, Imprimis Prætor Ciuitatis debet eligere & assumere in suos apparitores, viros probos & honestos Ciues Leodienses, qui secum vigilias agant in Ciuitate & eam custodiant: Quorum apparitorum nomina dabit in scripto Consulibus, vt sciatur qui illi sint Seruitores qui pro custodia Ciuitatis inuigilabunt, & ne quisquam præter illos in id muneris se ingerat. Præterea hi ita electi assumpti & in scripto dati Consulibus, dictis Consulibus simul & Prætori iusiurandum præstabunt rectè & fideliter Ciuitatis custodiendæ in modum sequentem. Videlicet si nocturno tempore obuiam habeant honestum & probæ famæ hominem ciuem, aut peregrinum honestè per Ciuitatem incedentem, cuius habeant notitiam, permittent eum pacificè abire: si verò is fuerit peregrinus & ignotus deducent eum vsque ad diuersorium, vt cuius & qualis sit intelligant. Si verò reperiant quempiam suspectæ vitæ, & famæ parùm integræ, hora indebita inhonestè euagantem, vel alteri molestum, possunt debentque manum in illum inijcere & carceri vsque ad lucem iuxta apparentem eiusdem conditionem includere, vt manè cuius sit conditionis appareat. Ex quo Recordio videre est tunc quidem Ciuitatenses in hoc puncto nihil quoad substantiam inuasisse, quandoquidem Custodia penès Prætorem fuisse agnoscatur, at præfectas circumstantiarum aliquot fibulas, dum custo-

dum apparitorum nomina dicuntur Consulibus edenda, & ipsi Apparitores iuramento adigendi coram Consulibus æquè ac Prætoribus. Quò, quàm ad Ciuitatis custodiam faciunt salutare Principum ordinationes circa partitionem & distributionem illius in regiones, vt nocturno forte tumultu, aut incendio Oriente, ciuium quisque (ne Ecclesiasticis quidem exclusis, iuxta claustra cum domesticis in armis mansuris) in assignatam regionem se recipiat, & pareat Præfecto? Anno 1540 Cornelius à Bergis Gallo bellum aduersus Cæsarem coquente, Ordinem militare in Ciuitate aliquamdiu interruptum instaurauit, eamque in quinque Regiones distribuit: nimirum in Forenses, Ultramosanam, Insulensem, Sancti Ioannis Baptistæ, & Sancti Seruati. Non quod quinque tantum sint in Vrbe tam amplius districtus, sed quod quælibet loca vni illarum quinque Regionum essent attributa: & pro ratione multitudinis, in aliquibus duodeni Præfecti, in aliis deni aut pauciores deputarentur. Data quin etiam Ecclesiasticorum Collegiis potestate Præfectum vnum è gremio suo denominandi. In singulis verò Suburbis binos esse voluit, ne occlusis per noctem portis ad repentinos motus suburbani trepidarent nullo certo ductore. Regionatim sic dispositis vetuit ne incendij quidem obuentu decedere loco, nisi petita obtentaque licentia, cura extinguendi incendij iis incubitura in quorum compitis & plateis exoriri contingeret; Religiosorum mendicantium ordinibus, Lollardisque in auxilium vocandis. Quem in vsum situlæ coriaceæ hauriendis continendisque aquis, & similia sedandis ignibus oportuna instru-

Instrumenta vbique præsto futura: Capitis poena in
 transultores murorum Ciuitatis constituta, & multa
 in eos qui æstiuo tempore post horam decimam ve-
 spertinam, hyberno post septimam nauigiis in urbem
 permearent. Ad aliqualem priscorum Massiliensium à
 Phocensibus oriundorum imitationem (quorum mo-
 res tanquam probissimi æuo vetere in prouerbiū abi-
 bant) qui quod urbem suam vicinorum insidiis tenta-
 tamprehendissent, lege cauerunt, diu noctuque, pace
 non minus quam bello, diligentissimè excubandum, fe-
 stisque diebus (structæ ijs temporibus fuerant insidiæ)
 portas claudendas, agendas vigilias, statione in muris
 obseruante: Utque intrare eorum Oppidum nemini
 cum telo liceret; destinatis qui id custodiae gratiæ ac-
 ceptum redderent exituro. Ut hospitia sua quemadmo-
 dum aduenientibus humana erant, ita ipsis quoque tuta
 essent. Eodem anno supremum Militiæ tribunal in domo
 Ciuica, velut in meditullio Urbis iuxta ædem prima-
 riam, & non procul à Palatio sita constituit: cui vel
 ipse per se præesset, vel per Deputatum. Quod tribunal
 composuit ex Canonicis Cathedralibus, Archidiaconis,
 Abbatibus, aliquot Cleri secundarij Deputatis, adiun-
 ctis nonnullis Seabinis, & binis Consulibus: Munus &
 potestas, circa vigilias, & urbis custodiam. Illuc Cen-
 turiones & Tribuni regionum querelas deferrent, im-
 morigerorum & negligentium nomina ederent, natas
 pro occasionibus difficultates expromerent, quid agen-
 dum foret exquirerent, cuncta ex præscripto gesturi.
 Quod decerneret Consistorium pro lege esse: Cæte-
 rum corporali aut capitali cognitione, animaduersione

neve nequaquam competere. Quippe solū tribunal Scabinale Iudex est rerum capitalium, cuius iurisdictionem Princeps nolisset imminutam; neq; Collegiū hoc Militaris Consilij, pro maxima parte Ecclesiasticorū, ideoq; à maiore parte Ecclesiasticum censendū, absq; irregularitatis consulentium incurfu, potuisset membri alicuius mutilationem, multò minùs vitæ ademptionem, decernere. Vnde simulac crimen adferretur grauius, cui videretur aliqua corporis castigatio irroganda, ad Legem, vt aiunt, id est, ad Scabinos, reus erat remittendus. Militare dictum fuit Consiliū, quia de solis militaribus delictis & excessibus debet cognoscere: neq; tamen de ijs omnibus, sed de leuibus duntaxat: nisi incidenter, vt habita atrocitatis notitia, Scabinis cognitionem relinquat. Prouisione diuersa à iure communi, quo Præfecti & Magistri militum pro omnibus militaribus delictis in milites animaduertunt: in tantum vt & Prouinciarum Præsides, Romanis toto orbe dominantibus, apprehensos ad Magistrum militiæ merum in eos habentem imperium, sub fida custodia tenerentur remittere. Militaribus, inquam, delictis; quia vbi crimina erant communia, & non militaria, maximè si atrocia, permittebatur Præsidiibus illorum coërcitio. De numero militarium criminum sunt. Fugere in bello, transfugere ad hostes, seditionem concitare, contumacia omnis aduersus Ducem, rem à Duce prohibitam facere etsi fæliciter cesserit, Valli & Castrorum aliunde quàm per portam ingressus vel egressus, & excubiarum desertio; quæ omnia summo & rigoroso iure, morte puniebantur. Nec minore supplicio plectebatur vigilum somnolentia, si dormientes

mientes deprehenderentur. Sic ipsemet Epaminondas Thebanorum Dux fortissimus idemque iustissimus, somnum dormientis excubitoris vltus fuit, eo confosso, & addito, mortuum reperi, mortuum reliqui; quasi in excubiis dormiens pro mortuo sit habendus. Ideo vigilantes sine scutis vigilare cogebantur; & Paulus Æmilius qui de Perseo triumphauit, nocturnas vigilias sine armis fieri, & inermes milites excubare iussit, vt maioris periculi sensus, discusso sopore arrectiores vigilantioresque eos redderet. Luebat pariter capite, qui arma in pugna aut bello amisisset. Non me fugit esse aliquos & inter eos Guidonem Papæ in vno suorum Responsorum, qui Urbium custodiam non ad loci Dominum, sed ad Consules spectare profiteantur: eo argumento quod murorū reparatio Ciuibus & Incolis incumbat, Domino nequaquam, iuxta Arcadij & Honorij rescriptum, nemini excusatione, vel alia præsumptione, ab huiusmodi immunitate præbenda. Eamque opinionem firmare nituntur constitutione Honorij & Theodosij ad Anthemium Præfectum Prætorio de operibus publicis, in hæc verba erumpentium, Turres noui muri qui ad munitionem splendidissimæ vrbs extructus est, completo opere præcipimus eorum vsui deputari per quorum terras idem murus studio ac prouisione tuæ magnitudinis ex nostræ serenitatis arbitrio celebratur; eadem in perpetuum conditione seruanda vt annis singulis proprio sumptu eorum instaurationem sibimet intelligant procurandam: Ita enim & splendor operis & Ciuitatis munitio cum priuatorum vsu & vtilitate seruabitur. Sed neutra ratio euincit quicquam. Ad reparationem mu-

rorum tenentur Ciues, quia intra muros habitant, &
 asylum securitatemque ijs Princeps in Vrbe præstat.
 Tenentur dico singuli pro suis facultatibus, In ararij
 publici defectum: Si enim vrbs aliquod habeat, inde
 sumptus petentur. Arcadio & Honorio ibidem sic iu-
 bentibus, Ne splendidissimæ Vrbes vel Oppida vetu-
 state labantur, de redditibus fundorum iuris Reipubli-
 cæ tertiam partem reparationi publicorum moenium
 deputamus. Ius custodiæ est Domini, quia Dominus est.
 Pastor proprij gregis & ouilis custos est, ne succus pe-
 cori, ne lac agnis subducatur, ne lupo in stabulum ir-
 rumpat deuoraturus. Quod si principali rescripto ijs
 per quorum fundos murus erat ductus & quorum sum-
 ptu veniebat reparandus, turrium inædificatarum vsus
 mittebatur, non ideo murorum custodia ijsdem
 committebatur. Cum res sint separatæ & diuersæ habi-
 tatio & custodia: quæ tamen priuatis non concedeba-
 tur nisi ex speciali gratia Principis, teste Paulo ad titu-
 lum, Ne quid in loco sacro fiat, Neque muri, inquit, ne-
 que portæ habitari sine permisso Principis propter for-
 tuita incendia possunt. Et ipsi antedicti Cæsares Arca-
 dius & Honorius ad Seuerum Præfectum Vrbi, Si qua
 opera manibus vel publicis operibus ita sociata cohæ-
 rent vt ex his incendium vel insidias vicinitas reformi-
 det, dirui ac prosterne præcipiunt. Adeo vt illud ad An-
 themium rescriptum nequiquam intelligi deat de tur-
 ribus & muris primarij ambitus vrbis, quorum vsus nul-
 lo respectu priuatis est concedendus, sed de aliis inte-
 rioribus minoris momenti. Sedula fuit Romanis contra
 ignium violentiam sollicitudo, præsertim à Neroniano
 incen-

incendio, quod sex diebus continuis, sacrorum & prophanorum, publicorum & priuatorum ædificiorum indicibili strage per urbem fuit grassatum, nemine restinguere ignem audente, sed multis iussu Neronis, condendæ nouæ urbis, & cognomento suo apellandæ gloriam quærentis (qui ipso flagrantis urbis tempore inisse domesticam scenam, & Troianum cecinisse excidium scribitur.) palàm faces iacentibus. E regionibus enim quatuordecim, in quot Roma diuidebatur, tres solo tenus regiones flamma absumserat aut deiecerat, septem aliis pauca tectorum vestigia superfuerant, lacera & semiusta; & non amplius quàm quatuor integræ remanserant. Aliud sub Tito per triduum totidemque noctes accidit, sed fortuitum: nulla tamen publica, at sola optimi Principis iactura, qui è suo damna resarciuit, & cuncta Prætoriorum suorum ornamenta operibus ac templis destinauit, præpositis ex equestri ordine compluribus, quò quæq; maturiùs peragerentur. Legia bustum & funus fuit externis hostibus aliquoties, & ciuiliam aliàs non fuit expers flammaram. Prouida, vt aptè Principis cura, non minùs conseruandæ ab incendio Ciuitati ædilitium suppleat officium, quàm vigilijs & stationibus caueat contra occultas insidiantium molitiones. Imperij quidem interest, quæcunque Imperialis sunt territorij singulari studio seruari; at quæ in finibus Imperij collocata sunt diligentia egent accuratiore. A vicina enim arbore est qui lubens carpat flores, *Nec frutices omnes corpus putet esse Dearum*, quas nefas est attingere. Eapropter de locis in finibus Imperij constitutis quam sollicitè & grauiter Honorius iterum

iterum & Theodosius præcauerunt, in titulo de fundis limitrophis & limitaneis castellis, Quicumque Castellorum loca quocunque titulo possident cedant ac deferant, quia ab ijs tantum fas est possideri Castellorum territoria, quibus adscripta sunt, & de quibus iudicauit antiquitas: quod si vlteriùs vel priuatæ conditionis quispiam in his locis, vel non Castellanus miles fuerit detentator inuentus, capitali sententia cum publicatione bonorum plectetur. Vbi sermo est de arcibus & castellis in finibus Romani Imperij constitutis, vbi legiones Romanæ ad tutelam Imperij excubabant, per cohortes suas & alas sparsæ & inter se vicinæ. Interiora namque loca rarum aut nullum, extra ciuilia bella, militem habebant, & arces nullas. Quia in arcibus nusquam præsidium aut spes posita Martiali illi populo, sed in milite tantum & armis. Quapropter esto plusquam Sibyllæ folium, Custodiam & Claves Ciuitatis esse tantum Domini, aut quibus is commiserit. Ex quo iuris principio fluxit, quod inter species traditionis rei venditæ annumeretur clauium traditio in conspectu rei emptæ facta, & apposita comparatis lignis ab emptore custodia, dominij sit acquisiti signum. Meminerint custodes assignatum in excubiis locum periculo capitis obseruandum: & Cæsarem decimasse cohortem custodiendis Promonæ in Dalmatia portis præpositam, quod terrore percussa stationem deseruisset. Intelligant Soleimanum ipsum Turcicum Principem, capta Buda omnes præsidiarios qui deditionem maturauerant interfici per Genitzarios suos fecisse, Nedastumque illorum & arcis Præfectum, quia firmiter in fide pro Cæsare & arce commissa

commiffa fteterat laudaffe, ftipendio in partes fuas inui-
taffe, renuentemq; dimiffiffe. Sciant Caffium Scæuam
Iulij Cæfaris militem Pompeiano bello ad Dyrrachium,
in porta folum contra plures legiones pugnaffe, effo-
fione oculi, humeri & femoris traiectione, fcuto cen-
tum & triginta ictibus perforato, Castellum, cui fuerat
præpofitus, defendiffe. Flectium virum nobilem in
Hispania arci & vrbi Conimbricæ à Sanctio Rege præ-
fectum oppugnationem & arma Alphonfi Regis exce-
piffe, coriis, pellibusque famem, fitim lotio toleraffe,
Sanctioque Toleti defuncto, aperto priùs fepulchro
clauis vrbs Conimbricenfis in manus dediffe; quafi
nec commiffæ vrbs iuramento folutus ante foret,
quàm per Clauium confignationem etiàm defuncto
factam, à quo viuente acceperat.

CAPVT DECIMVM-SEXTVM.

De Muris & Vallis.

SI Poëtis credimus, Cydippe ad Dianæ fanum pre-
catura, dum fortè imprudens collegiffet volubile
ante pedes fuos clàm iactatum ab Acontio pomum, &
puellari curiositate inſcriptum legiffet carmen, quod
nuptias captatori promittebat, nullam eſſe erroris in-
uoluntarij obligationem ſcitè perſcribit,

Conſilium, prudensque animi ſententia iurat,

Et niſi iudicij vincula nulla tenent.

Nil ego iuravi, legi iurantia verba.

K k k

Ad